

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

DE FLUWELN MELODIE

Spel van droom en werkelijkheid

door

YVONNE WAEGEMANS

Muziek : **RENAAT VEREMANS**

"Wie goed wenst te doen, klopt aan de poort.
Wie liefheeft, vindt de poort wijd open."

Rabindranath Tagore

Toneelfonds J. JANSSENS * Antwerpen

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste acht tekstbrochures bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde auteursrechten aan: S.A.B.A.M.

Aarlenstraat 75-77
1040 Brussel.

Men mag geen gebruik maken van gekregen of gehuurde boekjes!

© 1986 Toneelfonds J. Janssens

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt op enigerlei wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

BEZETTING :

PROLOOGZEGGER.

KONING HADELIJN.

PRINS GODEVAART, *kroonprins.*

WONDERBAARD, *koning der Pientermannetjes.*

PIENTERMANNETJES, *kabouters.*

PENGO, *raadsman van de koning.*

MARABO.

KNEUTJE.

KAREKIET.

KWAK.

GAZEL.

KAKATOE.

HOMMELTJE.

Hun namen tekenen hun aard en gestalte.

HAGEWINDE, *fijne witte fee.*

SIRENE, *rode fee zonder vlerken.*

GIERLE, *de drakenmoeder. Heks.*

JOEL, *bokspoot.*

BIDSPRINKHAAN, *verraderlijk insekt, acoliet van Gierle.*

TWEE VUURVLIEGJES.

ZES HEKSEN.

DUIVEL, *aanvoerder van de heksenstoet.*

HET WONDERBEELD VAN MARIA.

PROLOOG.

*Vóór het gesloten voordoek, verschijnt de Proloogzegger.
Hij is gekleed als minnezanger.*

*Twee Vuurvliegjes die een lantarentje dragen, dansen om
hem heen.*

MUZIEK NR. 1.

*De Proloogzegger ontrolt traag een perkament, en leest,
terwijl de Vuurvliegjes hem bijlichten :*

Goede lieden, heus en fijn,
Gij vraagt mij, wat mag het bedieden zijn
van de vreemde naam die dit speelke draagt?
"De fluwelen Melodie"...

(traag)

Het is de zang, door God gewild,
de roep die door ieder wezen trilt,
door al wat leeft, zij 't mens of dier ;
het lied van liefde en levensdrang,
de zuivere, goddelijke zang,
die sterk en lokkend, menig uur
gespeeld wordt door Natuur !

Maar, wordt Natuur door Kwaad misleid,
Dan brengt haar lied ellende en spijt...

Om te begrijpen wat gij ziet,
moet ik verhalen wat is geschied
vóór lange tijd...

Uit zijn wiegje verdween een koningskind...
De ouders zochten in groot verdriet,
maar 't kindje vinden... vermochten zij niet.

Koningin Reinhilde in nood en rouw,
zocht troost bij Maria, de Lieve Vrouw,
en zwoer : een kapel zou worden gezet,
op de plaats waar het kindje gevonden werd.

(nadrukkend)

Op een maanlichte nacht, toen alles sliep,
en de koning wanhopig te zoeken liep,
wat zag hij daar, als een vreemde droom ?
In de rode kruin van een beukenboom,
gehuld in een sluier, zo wonderfijn,
dat, wie hem gemaakt had, een engel moest zijn,
hing wiegend een kind...
ZIJN kind !... Zijn zoon !

De koningin bleef haar woord getrouw :
Bij de rode beuk in het groene dal,
verschenen de bouwers, groot in getal...
Doch, vóór de eerste steen in de grond was gelegd,
zijn allen gevlucht, zo meester als knecht !

Waarom zijn zij gevlucht, zo meester als knecht ?
Waartoe die fluwelen melodie ?...
Dàt leert u het speelken !
Hooft en ziet !

*(Helpt het doek openschuiven en verdwijnt, samen met de
Vuurvliegjes.)*

EERSTE TAFEREEL

TONEELSCHIKKING :

Het voorplan, dat door een licht doorschijnend middendoek van het eigenlijk toneel is afgescheiden, verbeeldt een bosweg.

Als het middendoek openschuift, zien wij een dichtbegroeid bos.

Een dikke, grillig-getakte eik bergt de ingangspoort naar het onderaardse kabouterdomein.

Muziek nr. 1.

Het is donkere nacht.

Langs het voorplan komen traag en omzichtig, Koning Hadelijn en Prins Godevaart.

Als zij voorbij zijn, schuift het middendoek open.

Hadelijn, gevolgd door Godevaart, nadert de eik, en spiedt wantrouwend rond. Dan steekt hij de hand achter een stuk schors, en een deurtje springt open.

Hadelijn laat een verborgen klopper vallen, en men hoort drie doffe gongslagen, die van heel diep schijnen te komen.

Enkele ogenblikken later treedt Wonderbaard uit de boomholte naar buiten.

WONDERBAARD. — Sire ! Prins Godevaart ! Wat een eer en een genoegen ! En dat in deze pikdonkere nacht !
(*drukt de handen die hem toegestoken worden.*)

HADELIJN. — We hebben om zo'n nacht gebeden, Wonderbaard. Deze tocht moest geheim blijven, zoveel het maar kon !

WONDERBAARD. — Dan moet er wel een gans bijzondere reden zijn, Koning Hadelijn ! Gaat u zitten, Sire... Ik bid u, Hoogheid ! (*sleurt boomtronkjes bij, waarop de anderen neerzitten.*)

HADELIJN. — Die reden is er, Wonderbaard. Het is de nood die me weer eens naar u drijft... Ik heb je nodig, vriend, want ik ben radeloos.

WONDERBAARD. — Ik meen dat ik het geraden heb, Sire. Een eerlijk man die zijn belofte niet kan volbrengen, wordt radeloos, inderdaad.

HADELIJN. — Ja... Prins Godevaart is bijna eenentwintig jaar, en de kapel, die mijn vrouw zaliger beloofd heeft, staat er nu nóg niet !

WONDERBAARD. — Ze zal er niet gemakkelijk komen ! Onder de St.-Walburgisbeuk dansen de heksen in de Sabbatnacht... U begrijpt dat Gierle...

HADELIJN. — Stil ! Spreek haar naam niet uit ! Zij is zo geheimzinnig, zo sluw en doortrapt... Zij maakt mij nog krankzinnig !

WONDERBAARD. — Ik ken haar al lang ! Zij zal uw bouwlieden de schrik op het lijf jagen, tot zij het opgeven !

HADELIJN. — Dat doet zij ook ! Ze werden grijs en ziek van angst, en of ik beurzen vol goud belooft, geen mens waagt zich meer bij die vervloekte beuk ! Toen de Koningin gestorven is, hebben wij beiden gezworen, haar gelofte gestand te doen, VOOR Godevaart een en twintig werd... En hier staan we nu...

WONDERBAARD. — Móet die kapel juist bij de Sinte-Walburgisbeuk gebouwd worden ? Het bos is groot, en de Moeder Gods kan op veel plaatsen vereerd worden.

HADELIJN. — Een kapel zou worden gezet op de plaats waar het kindje gevonden werd... Zó is de belofte... En je weet zelf in welke omstandigheden wij het teruggevonden hebben... Daar was een hogere macht mee gemoeid... Neeneen, Wonderbaard, een woord is een woord, daar valt niet aan te tornen !

WONDERBAARD. — Jà, dàn... (*denkt na.*)

HADELIJN. — Een oude kluizenaar heeft me gezegd, in-

dien het gewijde kruis op de kapel kan gezet worden, zijn de heksen machteloos. Maar eer we zover zijn...

WONDERBAARD. — U had al eerder moeten komen, Koning Hadelijn... Ik zie maar één middel...

HADELIJN. — En dat is?

WONDERBAARD. — Dat u ONS de kapel laat bouwen.

HADELIJN. — U?!

WONDERBAARD. — Ons! Als U ons de toelating geeft, zullen wij het proberen.

HADELIJN. — Wat heb ik je gezegd, Godevaart? Trouwer vrienden bestaan er niet! Wonderbaard, als je dat voor ons doet, zullen wij je zo belonen...

WONDERBAARD. — Kwets mij niet, Koning Hadelijn! Wij doen het uit vriendschap voor u, en uit liefde voor uw heilige gemalin, Koningin Reinhilde. (*Neemt zijn muts af.*)

HADELIJN. — Mijn zoon en ik, wij danken je! (*Drie handen worden in elkaar gelegd.*)

(*Op dit ogenblik breekt een afschuwelijke schaterlach de stilte.*)

WONDERBAARD (*houdt de handen van Hadelijn en Godevaart stevig omvat*). — Weest niet bang! Dit is de oorlogsverklaring van onze verbeterde vijandin: Gierle, de Drakenmoeder! Nu, meer dan ooit, moeten wij de handen in elkaar slaan, in hou ende trou!

HADELIJN. — In hou ende trou!

GODEVAART. — In hou ende trou!

HADELIJN. — Wonderbaard, ik vertrouw je volkomen. Hier is het plan van de bouwmeester. (*Geeft een rol perkament.*)

WONDERBAARD. — Dank u, Sire. Ik zal het deze nacht met de Pientermannen bestuderen. Het wordt een strijd op leven en dood... De Allerhoogste Vrouwe en onze goede Koningin mogen ons helpen, want tegen Sinte-Walburgisnacht moet het gewijde kruis op het dak staan!

HADELIJN. — Sinte-Walburgisnacht? Dat is de eerste mei! Zou dat zo vlug gaan, Wonderbaard?

WONDERBAARD. — Het MOET gaan, koning Hadelijn! Anders is alle werk vergeefs! Op Sinte-Walburgis-

nacht komen alle heksen uit de omtrek op hun bokken en bezemstelen naar hier, en u begrijpt wat het zou worden, als het kruis er niet op stond!

HADELIJN. — Dat begrijp ik. En liefst van al zou ik eigenhandig meewerken om de belofte van mijn koningin te volbrengen, maar mijn land en mijn volk hebben me zo nodig...

WONDERBAARD. — Het is uw plicht, bij uw volk te blijven, Sire!

HADELIJN. — Ik ben blij dat je dit begrijpt, Wonderbaard. Maar we zullen ons toch niet onbetuigd laten bij dit werk. Daarom: aanzie mijn schatkist als uw eigendom...

WONDERBAARD (*verveeld*). — Sire...

HADELIJN. — ...en mijn zoon als uw helper bij dit werk.

WONDERBAARD (*verheugd*). — Prins Godevaart?! Werkelijk, blijft u bij ons?

GODEVAART. — Is het niet vanzelfsprekend dat ik de belofte van mijn moeder help volbrengen, Wonderbaard?

WONDERBAARD. — Dàt is me liever dan de hele schatkist, mijn kroonprins!

GODEVAART. — Vanaf dit ogenblik ben ik geen kroonprins meer, maar een eenvoudige knecht, die met vreugde zal werken onder uw bevel, koning Wonderbaard.

WONDERBAARD. — Prins Godvaart, het werk dat wij aanvaard hebben, is de vervulling van uw moeders heilige belofte. U zult begrijpen dat het uw plicht is, hierbij onze voorman te zijn.

GODEVAART. — Uw voorman? Wonderbaard... ik heb nog nooit gewerkt, hoe zou ik...

HADELIJN. — Godevaart, ik hoop dat ik mij over u niet zal moeten schamen!

GODEVAART (*licht buigend voor zijn vader*). — Ik zal mij herinneren dat ik uw zoon ben, vader. (*Tot Wonderbaard*) Als je dit verlangt, Wonderbaard, dan zal ik mijn best doen om een goede voorman te zijn!

WONDERBAARD. — Mogen wij u dan vragen, de wacht te willen betrekken bij het werk, vanaf het eerste ha-

nengekraai, tot bij zonsondergang? Elke avond zullen wij uw bevelen ontvangen, en uitvoeren in de nacht.

GODEVAART. — Zoals je wil, Wonderbaard.

HADELIJN. — Godevaart, ik betrouw op u. Wees een man! En wat de sluier betreft... hij is je heiligste bezit, vergeet dat niet!

GODEVAART (*haalt de sluier te voorschijn, die op zijn borst geborgen zat*). — Hij is mijn behoedmiddel, vader! En als het beeld van de Moeder Gods in de kapel komt, wordt het met deze sluier getooid, dat is MIJN belofte!

WONDERBAARD (*bewonderend*). — De sluier waarin u gevonden werd! (*Godevaart vouwt hem open*.) Hoe ragfijn! Waarlijk, dat is geen werk van mensenhanden!

GODEVAART (*schudt het hoofd en bergt de sluier weer op zijn borst*.)

HADELIJN. — Nu moet ik gaan, Wonderbaard.

WONDERBAARD. — Ik zal u een paar gidsen meegeven, Sire! Eén ogenblik! (*Verdwijnt in de boom*.)

HADELIJN. — Ik zal naar het werk komen kijken, zo vaak ik kan! Heb vertrouwen, mijn zoon... God hoede je!

GODEVAART. — Wees voorzichtig, vader... U zijt alleen, en die heks...

HADELIJN. — Mijn zwaard "Were di" (*legt de hand op het gevest*) is tegen alle heksen bestand!

WONDERBAARD (*komt terug met twee Vuurvliegjes die een lantarentje dragen*). — Vuurvliegjes, verlicht de weg van zijn Majesteit! (*Vliegjes buigen*.) Sire, ik dank u nogmaals voor het vertrouwen! (*Buigt*.)

HADELIJN. — Deze nacht zal ik nooit vergeten, Wonderbaard... Zomin als de andere... Zonder jouw hulp, had ik mijn zoon wellicht nooit meer teruggezien!

WONDERBAARD. — Mijn hulp was bijzaak, Sire. Als koningin Reinhilde voor ons bidt, en de Allerhoogste Vrouwe ons bijstaat, zoals zij diè nacht hebben gedaan...

HADELIJN. — Dan hoop ik het beste! Tot weldra, Wonderbaard! (*Drukt Wonderbaard de hand*.)

WONDERBAARD. — Goede reis, Koning Hadelijn!

GODEVAART. — Goede nacht, Vader ! (*Drukt zijn vaders hand.*)

HADELIJN (*terwijl hij heengaat en nog even groet.*) — Goede nacht ! (*Verdwijnt voorafgegaan door de Vuuroliegjes.*)
Wonderbaard en Godevaart kijken hem na.
(*Het voordoek schuift dicht.*)

TWEEDE TAFEREEL

Over het voorplan stappen de Pientermannetjes met hun alaam op de schouders.

Ze zingen het lied van de Pientermannen.
(*Zie muziek nr. 3.*)

Ruimt de bane voor de Pienter-Pienterbaasjes !
Zijn ze klein en zijn ze vlug, het zijn geen haasjes !
 Altijd blij en nimmer blo,
 Altijd snugger en niet sno,
Is de leuze van de Pienter-Pienterbaasjes !

Keerzang :

Joelali, joelala !
Joelali, joelala !
Falderi-dera !

Zie ze lopen op hun korte, korte beentjes,
Zie ze dansen op hun trippel-trappelteentjes !
 Zie ze werken als een paard,
 Want de kracht zit in hun baard !
Ja de Pientermannen op hun korte beentjes !

Na de opmars der Pientermannetjes klinkt weer die helse lach door het bos. (Die schaterlach kan versterkt worden door een geluidsversterker met echo.)

GIERLE, de Drakenmoeder (*op. Kijkt de kabouters grijns-lachend na.*) — Wel, wel, zie het daar lopen, dat handvol

mieren ! Zou je niet zeggen of ze gaan de mei al planten op hun dak ! Je had je beter lang bedacht, aleer je peutert aan mijn macht, Koning Wonderbaard ! Je blaast je op als een kikker, van trots en hovaardij, maar je bent nog lang niet klaar met mij ! De kracht van je baard... Je doet mij lachen ! Al reikte je baard van hier tot de melkweg, ha-ha-ha ! Wacht maar, wacht maar ! IK plant de mei op het dak ! (Steekt haar bezem omhoog.) Ik plant de mei ! Ha-ha !

(Met een zwaai van haar donkere mantel rijdt zij weg op haar bezemsteel.)

DERDE TAFEREEL

Morgenstemming. (Muziek naar keuze.)

Het middendoek is dicht.

Het toneel, achter het middendoek, verbeeldt een open plek in het bos.

Uiterst links, tegen de achtergrond : de dikke bruine "Sinteburgisbeuk", met brede bladerkruin.

Onder de beukenkroon liggen hopen opgegraven zand. Achter deze hopen werken de kabouters. Zij graven kuilen voor de grondvesten van de kapel.

Er kraait een haan.

Vóór het doorschijnende doek, zweeft Hagewinde te voorschijn. Door de bomen priemt een prille zonnestraal. In die zonnestraal begint zij te dansen. Haar dans is als een zuiver morgengebed, en heel haar wezen is een openbaring van geluk.

Rechts, op het voorplan, komt Godevaart. Hij gaat de wacht betrekken. Hij ziet Hagewinde dansen, en blijft ademloos toekijken.

De haan kraait voor de tweede maal.

Doorheen het gazen gordijn ziet men de Pientermannen uit hun groeve komen. Ze rekken hun vermoeide rug, wis-

sen het zweet van hun voorhoofd en laten zich op de zandhopen neervallen. Pengo ligt op zijn buik voor het plan, en Wonderbaard kijkt uit naar Godevaart. Maar deze vergeet uur en tijd bij de dans van Hagewinde. De kabouters worden onrustig. Ze steken de koppen bij elkaar en wijzen naar de zon.

Wonderbaard geeft Gazel een wenk, en deze loopt vlug weg.

Na een poosje rent hij langs het voorplan weer op en botst bijna tegen de halfverscholen Godevaart.

Bijna terzelfdertijd :

GODEVAART. — Gazel !

GAZEL. — Prins Godevaart !

HAGEWINDE (*uit een kleine kreet en vlucht weg.*)

GAZEL. — Kom gauw mee, Prins Godevaart ! Koning Wonderbaard heeft maar één woord ! Als hij zegt : bij het eerste hanengekraai... dan bedoelt hij niet het tweede hanengekraai !

GODEVAART. — Neem me niet kwalijk Gazel... Ik had nog nooit zo iets gezien ! Is zij een engel ?

GAZEL. — Ja... een engel IS zij, al noemt men haar een fee... Maar Wonderbaard zegt dat plicht vóór alles gaat... Zelfs voor feeën die engelen zijn. (*lacht*) Kom nu... U zult haar wel meer te zien krijgen. (*Beiden lopend af.*)

Het middengordijn schuift open.

Wonderbaard en Pengo bekijken het plan, als Godevaart met Gazel komt opgelopen. De haan kraait nogmaals.

WONDERBAARD. — Voorman, de haan is u vóór !

GODEVAART. — Ik vraag excuus, Wonderbaard... Ik ben blijven kijken naar iets dat me tijd en uur deed vergeten.

WONDERBAARD (*met een wijze glimlach*). — Tijd... uur... en plicht ! Dan moet het wel zeer betoverend geweest zijn, Prins Godevaart.

GODEVAART. — Het was wondermooi ! In het kleine dal, daarginds, danste een fijn wit wezentje, met lange gouden haren... Het was onzeglijk teer en zuiver... Als een dansende bloem... Als een witte hagewinde die zich van haar stengel had losgerukt, van overdadige levensvreugde... Zij was zo boordevol geluk... dat het van haar in mij overliep... Ik kon er niet vandaan, Wonderbaard... neem het mij niet kwalijk !

WONDERBAARD. — Uw dag is goed begonnen, Prins Godevaart ! Hagewinde ontmoeten is altijd een zegen !

GODEVAART. — Hagewinde ?

WONDERBAARD. — U hebt haar naam geraden ! Hagewinde, inderdaad ! Zij is het warme hart van dit bos, het juweel van de hele feeënstam.

GODEVAART. — Zijn er dan nog méér zoals zij ?

WONDERBAARD. — Zoals zij is er maar een. Kom nu ... mijn mannetjes zijn doodop. En pas op voor de knepen van Gierle !

GODEVAART. — Jawel Wonderbaard ! Zolang ik mijn sluijer bezit (*slaat op zijn borstzak*) hebben haar knepen geen macht over mij ! Dat heeft zij al lang ondervonden !

WONDERBAARD. — Een geluk dat u zo'n behoedmiddel hebt ! (*Tot de Pientermannen, die intussen rechtgekomen zijn.*) Komaan mannen, de rust is verdiend ! (*Tot Godevaart*) Goede wacht, voorman !

GODEVAART (*plant zich op zijn wachtpost*). — Goede rust, vrienden !

WONDERBAARD (*aan het hoofd van zijn Pientermannen, geeft het zangsignaal*). — Pientermannen ! Een, twee ! Zingend "Ruimt de bane !" trekken ze allen naar de Alverkrocht.

GODEVAART (*staart gelukkig-glimlachend voor zich uit*). — Hagewinde... het hart van dit bos...

Het middendoek schuift langzaam dicht.

VIERDE TAFEREEL

Voor het middendoek komen JOEL, de bokspoot, en SIRENE, gekleed in rode vlammentongen.

Doorheen het doek ziet men de vage silhouet van Godevaart op zijn wachtpost.

SIRENE (*aanhalig*). — Speel toch, Joel, dat ik dansen kan! Speel de vervloekte stilte van dit bos aan flarden, eer ik krankzinnig word! 't Lijkt wel of alles betoverd is met vadsigheid en slaap... Alleen 't getik en geklik van die bezeten Pientermannen klopt de nacht in kleine scherven, dat is al! De rest ligt te gapen en te slapen, dag en nacht... Kun jij dat harden, Joel, jij die àl lust en leven bent?

JOEL (*laat zich lusteloos neer op een paddestoel*). — Laat me met rust, Sirene... Alles in mij is verdord en verschrompeld, zogoed als de rest... Spelen? ! Als ik amper nog spreken kan! Mijn tong kleeft aan mijn schalmei als een gezwollen echel... (*springt recht*) Geef me water, Sirene... Water! Drinken wil ik, tot ik vol en verzadigd ben als een koele beek! En dan zal ik spelen voor àl wie wil!

SIRENE. — In het bos is alles verdampt en verdroogd, maar de mensen hebben bronnen, koel en diep...

JOEL. — De mensen! Ik ben misselijk van de mensen! Ze jagen mij met stokken in het donker schaarhout, als was ik een schurftig schaap! Ze geven mij de namen van hun eigen verdorvenheid en praten over mij met weerzin en verachting! Maar 's avonds kruipen ze nader en drinken zich een roes aan mijn lied... En vélen worden woester dan de heksen in de Sabbatnacht!

SIRENE. — De mensen zijn lóg en lomp... Speel liever voor mij, Joel!

JOEL. — Waarom maken ze mij bozer dan ik ben? Ben